

ЗАСТРАХОВАТЕЛЕН ПУЛ ЗА ЗАЩИТА СРЕЩУ КАТАСТРОФИЧНИ РИСКОВЕ

● *Добрите практики в европейските държави и нуждата от създаването на пул в България*

След сполетелите България това лято наводнения, нанесли значителни щети на част от населението, идеята за създаването на катастрофичен пул у нас отново излезе на преден план и даде повод за дискусии и спорове между застрахователите във връзка с конкретното ѝ реализиране. Принципно идеята за създаването на механизъм, който би подпомогнал държавата в усилията ѝ да обезщети пострадалите от разрушителната сила на природно бедствие, следва да бъде споделена. Сегашната законодателна уредба по повод на катастрофичните рискове предвижда отделянето в бюджета на средства за покриване на щети от бедствия в специален фонд - „Бедствия и аварии“. Тези средства би трябвало да намерят своето приложение при обезщетяване на гражданите във връзка с претърпените от тях щети по повод на катастрофичните рискове /наводнения, земетресения, свлачища, бури, урагани и други природни бедствия/. За съжаление възможностите на държавата за справедливо обезщетяване на пострадалите граждани са сведени до минимум предвид големите по размери щети, които може да причини дадено природно бедствие.

Тези средства би трябвало да намерят своето приложение при обезщетяване на гражданите във връзка с претърпените от тях щети по повод на катастрофичните рискове /наводнения, земетресения, свлачища, бури, урагани и други природни бедствия/. За съжаление възможностите на държавата за справедливо обезщетяване на пострадалите граждани са сведени до минимум предвид големите по размери щети, които може да причини дадено природно бедствие.

Идеите на специалната комисия за катастрофичните щети към Асоциацията на българските застрахователи по повод създаването на застрахователен пул, който да извършва и управлява дейността във връзка със застраховките срещу катастрофични рискове, са добра начална база за дискусии както на обществено, така и на експертно и правителствено ниво.

Някои от по-важните от тях, лансирани в медиите, са:

- създаването от страна на застрахователите на застрахователен пул срещу катастрофични рискове;
- въвеждането на задължителна застраховка срещу катастрофичните рискове;
- определянето на застрахователните премии съобразно рисковата зона, в която се намира подлежащото на застраховане имущество и в зависимост от строителството му, на база на данъчната му оценка, но не по-малко от 20 000 лв.;
- събирането на застрахователните премии от страна на данъчните органи и приважването им по сметка на катастрофичния пул;
- инвестиране на набраните средства на финансовия пазар с цел получаване на доход.

Целта на настоящата статия е не да критикува или приветства посочените идеи на специалната комисия към АБЗ, а да маркира практиките и законодателните решения, заложи в държави с традиции в застраховането на катастрофичните рискове. Споделянето на чуждия опит и прилагане-

то му към специфичните български условия е задължително условие за намирането на най-сполучливия механизъм за обезщетяване на пострадалите от природно бедствие. В настоящото изследване ще спрем накратко на законодателните уредби и практики, наложени във Франция, Испания, Швейцария, Италия, Германия и Великобритания.

ФРАНЦИЯ

Френското законодателство предвижда стандартната имуществена застраховка да включва покритие и за катастрофичните рискове. Във връзка с това покритие застрахователите следва да събират от застрахованите допълнителна премия в размер, определен от правителството, който към настоящия момент е 12 процента от премията по имуществената застраховка. По данни на френското правителство 95-98 процента от населението е сключило тази всеобхватна застраховка и по този начин се ползва от покритието срещу катастрофични рискове.

Застрахователите във Франция са свободни в избора си да се откажат от презастраховане на катастрофичните рискове или да презастраховат същите при частен презастраховател или при така наречения Централен презастрахователен фонд /ЦПФ/ - дружество, финансирано от държавата, овластено по закон да извършва презастраховане на катастрофични рискове.

ЦПФ предлага неограничено презастра-

хователно покритие, като същото е гарантирано от френското правителство в случаите, когато средствата на ЦПФ не достигнат за извършване на всички дължими плащания. За да могат обаче застрахователите да се ползват с гаранцията, дадена от правителството, същите трябва да прехвърлят половината от поетите от тях катастрофични рискове на ЦПФ. Повечето застрахователи във Франция се ползват от тази възможност и по този начин получават сигурната и неограничена гаранция на държавата за покритие в случай на събитие и недостиг на средства.

ИСПАНИЯ

Покритието на катастрофични рискове в Испания се осигурява от специален консорциум, притежаван от държавата.

Консорциумът покрива катастрофични рискове, които не са покрити от застрахователите в частния сектор, или в случаите, когато застрахователна компания не може да изпълни свое задължение за заплащане на обезщетение, свързано с катастрофичен риск.

Съгласно испанското законодателство покритието на катастрофични рискове задължително се включва в стандартни застрахователни полици. Въпреки че испанското законодателство не изисква задължителното сключване на такива стандартни застрахователни полици, повечето хора имат такава поради изискванията на банките като условие за предоставяне на ипотечен за-

ем. В резултат на това по-голямата част от недвижимото имущество в Испания е застраховано срещу катастрофични рискове. Както и във Франция, застрахователите събират допълнителна премия в определен процент, изчислен от консорциума, от премията по стандартните имуществени застраховки. За разлика от Франция, където застрахователите могат да използват събраните средства за презастраховане при ЦПФ или частни презастрахователни дружества, испанските застрахователи трябва всеки месец да превеждат събраните допълнителни премии на консорциума, заради което получават комисиона в размер на 5 процента, която се удържа от дължимите от тях данъци. Испанското правителство гарантира неограничено покритие в случаите, когато средствата на консорциума не достигнат. Независимо че в Испания застраховане срещу катастрофични рискове могат да извършват частните застрахователни дружества, на практика в страната консорциумът осигурява почти цялото покритие на катастрофичните рискове.

ШВЕЙЦАРИЯ

Швейцарското законодателство изисква от застрахователите да включват покритие на катастрофични рискове в допълнение към покритието по сключваните в Швейцария застраховки срещу пожар. В Швейцария съществуват и специални законови разпоредби за начина на извършване на строителството на сгради в райони, застрашени от природни бедствия. Както във Франция и Испания всеки застрахован заплаща допълнителна премия за покриване на катастрофични рискове, която е част от премията по съответната застраховка срещу пожар.

Повечето собственици на недвижимо имущество в Швейцария са задължени да имат застраховка срещу пожар на притежаваните от тях недвижими имущества. В резултат на това задължение повечето сгради в Швейцария са застраховани и срещу катастрофични рискове.

Освен това, според информация от швейцарски застрахователи, по-голямата част от населението в Швейцария има сключена и застраховка за покъщнината, намираща се в недвижимите имоти, въпреки че сключването на подобна застраховка е доброволно.

Швейцарското правителство за разлика от френското и испанското не гарантира покриването на щети от природни бедствия в случаите на недостиг на средства. Въпреки това швейцарските застрахователи са разработили програми за съзастраховане при катастрофичните рискове. Частните застрахователни дружества в Швейцария са създали специален застрахователен пул /Elementarscha-denpool/, чиято цел е съзастраховане във връзка с катастрофичните рискове.

В някои части на Швейцария имуществени застраховки се предлагат и от застрахователи, които са притежавани от държавата. Тези застрахователи са създали специално презастрахователно дружество във връзка с катастрофичните рискове. Всички застрахователни дружества, притежавани от държавата, могат да презастраховат катастрофични рискове при посоченото специално презастрахователно дружество или при частно презастрахователно дружество по свой избор.

ИТАЛИЯ, ГЕРМАНИЯ И ВЕЛИКОБРИТАНИЯ

Правителствата на Италия, Германия и Великобритания не осигуряват и не гарантират финансово застраховане срещу катастрофични рискове.

В Италия и Германия застраховането срещу катастрофични рискове е доброволно и се предоставя единствено от частни застрахователни дружества срещу заплащането на допълнителна премия. Според сведения на застрахователи от тези държави малка част от населението се е застраховало срещу щети от ката-

трофични рискове.

Във Великобритания застраховането срещу катастрофични рискове обикновено е включено в стандартните имуществени застраховки, като почти всички англичани имат сключени такива.

Въпреки че Италия, Германия и Великобритания засега нямат национални програми за катастрофичните рискове, в близко бъдеще се очаква разработването на подобни програми, особено във връзка с риска „наводнение“.

Соглед казаното до тук се очертават два подхода за решаване на проблемите, свързани с катастрофичните рискове. Първият е смесеният подход, в който участват държавата и частните застрахователни компании. При него се наблюдават задължителност на застраховането срещу катастрофични рискове и засилено държавно участие в осъществяването на подобен вид застраховане. Прави впечатление, че всяка от посочените държави, избрала този подход, при конкретното му реализиране се е съобразила с наложените в нея до този момент застрахователни традиции и практики.

При втория подход основно се разчита на частния застрахователен пазар да осигури покритие и да се справи с щетите, произтичащи от катастрофичните рискове.

Следва обаче да се има предвид, че тук става въпрос за много добре развити в икономическо отношение държави, чието население може да се похвали с финансова стабилност и добра застрахователна култура.

За България по-доброто решение би било споделянето на първия подход.

Само с общите усилия на държавата и застрахователи може да се създаде ефективен механизъм за справяне с щетите и пълно обезщетяване на пострадалото българско население при настъпването на катастрофичен риск.

**Адвокат ХРИСТО ХРИСТОВ,
Адвокатско дружество „АНТОАНЕТА
ДИМОЛАРОВА, РОЗАЛИНА ГРАДИНАРОВА и
СЪДРУЖНИЦИ“ DIACON@TECHNO-LINK.COM**